

שמירה על
הסביבה

חברת נמלי ישראל
פיתוח ונכסים בע"מ

שמירה על הסביבה

כגוף המופקד על פיתוח תשתיות הנמלים וניהול הנכסים בתחומם, מחויבת חברת נמלי ישראל לערכי ההגנה על הסביבה ומאמצת את עיקרון "פיתוח בר-קיימא" המשלב פיתוח לצרכי המשק, שימוש מושכל במשאבי טבע והגנה על מערכות אקולוגיות. בין הפעולות המרכזיות שמבצעת החברה:

הזנת חופים בחול ים נקי

הפרויקט: חברת נמלי ישראל מבצעת מיזם להעשרת חופי הים באמצעות הזנתם בחול טבעי שמקורו במאגרים ימיים. הזנת החופים בוצעה בשלב הראשון מצפון לנמל אשדוד (בואכה תל יבנה-ים), על-פי היתר והנחיה מקצועית של המשרד להגנת הסביבה ובהמשך בוצע פרויקט דומה מצפון לנמל חיפה (חוף יהודית נאות קריית חיים).

פעולות הזנת החופים הן פעולות שנועדו לתיקון השפעת פעולות הנדסיות שבוצעו לפיתוח הנמלים, והשפיעו באופן צפוי על הסעת החול הנילוטי הטבעי לאורך החופים. עבודות תכנון ופיתוח בחברת נמלי ישראל (חנ"י), כוללות בשגרה, הערכה של ההשפעות הסביבתיות של כל פרויקט, ומחויבות סטטוטורית לפעולות מתקנות בתקופת ההקמה ולאורך חיי הפרויקט.

חיזוי ההשפעות הסביבתיות נערך במסגרת הליכי התכנון הסטטוטורי, בתסקירי השפעה על הסביבה. הפעולות המתקנות, מוטמעות בהוראות התוכניות להקמת "נמל איתן" בנמל אשדוד ו"נמל הכרמל" בנמל חיפה. ההוראות כוללות ניטור תקופתי במטרה לעקוב אחר מגמת השתנות עומק קרקעית הים ותוואי קו החוף כתוצאה מהארכת שובר גלים וכתוצאה מכריית חול ימי להקמת רציפים.

באזור אשדוד, הועברו בשנת 2012 מעל ל-300,000 מ"ק חול להזנת החופים ובשנת 2013 הועברו 120,000 מ"ק. במחצית השניה של 2016 הועברו כ-100,000 מ"ק חול ים.

תהליך דומה התבצע בחיפה, בתחילת 2012 על-פי הנחיית המשרד להגנת הסביבה. שמירת משטר החול בחופי חיפה, התבצעה באמצעות העברת 50 אלף מ"ק חול שהצטברו ונשמרו מעבר לשובר הגלים של נמל חיפה, לצורך הזנת חופי הקריות (חוף "יהודית נאות" בקריית חיים). בשנת 2016 התבצעה הזנה נוספת לחופי ק.חיים בהיקף של כ-70,000 מ"ק חול.

העברת החול מתבצעת על-ידי אניית מחפר יעודית, העומדת בסטנדרטים שקבע המשרד להגנת הסביבה, שטוענת חול ים באזור הצטברות חול בקרקעית הים, מפליגה מצפון למבנה הימי ומפזרת את החול בקרבת החוף, תוך השתלבות בתהליך הטבעי של זרימת החול באזור. מיקום ההזנה, שיטת הביצוע ומיקום מאגרי החול נקבעים ע"י המשרד להגנת הסביבה.

מערך יעודי קבוע לטיפול בזיהום ים משמן ודלק בנמלי אשדוד וחיפה

הפרויקט: חברת נמלי ישראל מממנת ומפעילה באופן קבוע מערך יעודי מקצועי, באמצעות קבלנים מתמחים, לטיפול באירועי זיהום ים בבריכות הנמלים משמן ודלק, כתוצאה מתקלה בשינוע דלקים בנמל או עקב תאונה. היערכות זו כוללת כלי שיט, מלאי ציוד חסימה ושאיבה לסילוק השמן מהמים, המאוחסן בתחום כל נמל, וערוך להפעלה בהתראה קצרה. קבלני הביצוע מבצעים תרגול מעשי וכן משולבים בתרגילים רבי משתתפים של המשרד להגנת הסביבה ורשות הספנות והנמלים במשרד התחבורה, במסגרת המוכנות הלאומית לטיפול באירועי זיהום ים. מערך זה מאפשר באירועים מסוג זה להחזיר את הנמל לפעילות במהירות ולמנוע את התפשטות הזיהום מחוץ לבריכות הנמל במטרה למנוע פגיעה בסביבה הימית והחופית. החברה משקיעה כ-2 מיליון ₪ בשנה בהפעלת המערך.

תכנית ניהול סביבתית במסגרת התכנית להקמת נמל המפרץ

הפרויקט: התכנית להקמת נמל המפרץ כללה תסקיר השפעה על הסביבה למבנים הימיים וגם תסקיר השפעה על הסביבה לקביעת מקורות החול הימיים הנדרש להקמת הרציפים. התסקירים בוצעו בהיקפים שטרם נעשו כמותם בישראל, הם הוכנו בהתאם להנחיות מחמירות של המשרד להגנה על הסביבה, שאומצו ע"י המועצה הארצית לתכנון ובנייה. ההשקעה הכספית הכוללת בתסקירים אלה הינה למעלה מ-50 מיליון ₪, והם זכו להערכת גורמי המקצוע במשרד להגנת הסביבה.

בהתאם לתוצאות התסקיר גובשה תכנית ניהול סביבתית ייחודית לפרויקט, שתופעל במשך כל תקופת בניית הנמל והיא כוללת ניטור רציף וקבוע של האלמנטים שנבדקו בתסקיר בכדי למנוע פגיעה בסביבה הימית ובחופי המפרץ. תכנית ההגנה הסביבתית כוללת: ניטור איכות המים, ניטור של בתי הגידול על מצע קשה ובדיקת פחמן אורגני ומתכות כבדות בסדימנט, ניטור המשוב הביולוגי לאורך תקופת החפירה, ניטור בתי הגידול. התכנית גובשה, על פי הנחיית המשרד להגנת הסביבה, ע"י מומחים בינלאומיים - חברת DHI, החברה המובילה בעולם לחקר נושאי מים וסביבה. כמו כן בהיתר הבניה לקבלן נקבעו שורת הוראות עבודה לקבלן המבצע ורמות עכירות מותרות שמנוטרות במשך כל תקופת החפירה והבנייה של נמל המפרץ.

ניטור אתר ימי עמוק מים להטלת חומרי חפירה לים

הפרויקט: חברת נמלי ישראל אחראית על שמירת העומקים המוכרזים בבריכות הנמלים בחיפה, אשדוד, כדי להבטיח את בטיחות השיט ופעילות הנמל. החברה מבצעת מעת לעת, פעולות חפירה תחזוקתית להסרת משקעי סחף שונים שהצטברו באופן טבעי בנמלים בין היתר, כתוצאה מזרימת נחל הקישון בחיפה ונחל לכיש באשדוד וכן כתוצאה מזרימת הניקוז העירוני לתוך הנמל.

משקעי סחף אלה, מועברים לאתר ההטלה "אלפא", אתר הטלה שנקבע ע"י הוועדה בין-משרדית להטלת פסולת לים. האתר ממוקם מעבר ל"מדף היבשת" במרחק של 42 ק"מ מהחוף ובעומק של 1,300 מטר.

חוסם ייעודי לים פתוח בנמל אילת

הפרויקט: חברת נמל אילת נוטלת חלק נכבד במוכנות לטיפול מידי באירוע זיהום ים בשמן בתחום מפרץ אילת, במטרה למנוע את הגעת הזיהום אל שמורת האלמוגים וערכי טבע ימיים, הייחודיים למפרץ. חברת נמלי ישראל נענתה לבקשת המשרד להגנת הסביבה ורכשה חוסם שמן ייעודי לים הפתוח. במקרה של אירוע זיהום שמקורו במימי הנמל החוסם יפרס למים ע"י חברת נמל אילת ויצור מחסום מפני התפשטות הזיהום לעבר שמורת האלמוגים, ריף הדולפינים והמצפה התת ימי. בעת הצורך בביצוע עבודות הנדסיות בשטח הימי של הנמל, החברה ממענת את העתקת האלמוגים מאזור העבודה אל שמורת האלמוגים הסמוכה. ככל שתידרשנה עבודות הנדסיות להארכת הרציף בעתיד, תממן החברה את העתקת האלמוגים מאזור העבודה אל שמורה האלמוגים הסמוכה.

הפחתת שימוש בנייר בקרב קהילת הים

הפרויקט: במסגרת מיזם תס"ק ים, המושתת על תהליכי סחר באמצעות העברת מיליוני מסרים אלקטרוניים בחודש בקרב 700 חברות וגופים בקהילת הים, מושג חסכון משמעותי הן בהפחתת השימוש בנייר בהליכי הסחר והן בהפחתת תנועת שליחים וצריכת דלק שעד כה העבירו ידנית את המסמכים. (מידע מפורט בעמוד 48)

עידוד שינוע מטענים ברכבת והסטת משאיות לשעות הלילה

הפרויקט: החברה מובילה את מיזם לילה טוב (מידע מפורט בעמוד 64) שעיקרו עידוד מעבר לפעילות לילית של משאיות המובילות מכולות לנמלים ומהם, במקום בשעות היום. זאת ע"י תמריץ כספי ליצואנים וליבואנים שיסיטו שינוע המכולות ללילה. למיזם יתרונות סביבתיים בהפחתת עומסי תנועה בצירי התנועה הראשיים ובכניסה לערי הנמל בשעות היום העמוסות, ובהתאמה להפחתת זיהום האוויר בשעות היום.

בנוסף מעודדת החברה הסטת מטענים להובלה ברכבת במקום במשאיות והקימה מסוף רכבת מטענים חדש וגדול בעורף הצפוני של נמל אשדוד, בשיתוף עם רכבת ישראל. המסוף מופעל ע"י מפעיל פרטי.

בנמל המפרץ ונמל הדרום, שמקימה החברה מתוכננים מתחמים יעודיים לתפעול רכבות מטען אשר תגענה לשטח מסוף המכולות.

הקמת שערי נמל מודרניים

הפרויקט: החברה הקימה מתחם שער מודרני לנמל אשדוד וכעת מקימה את מתחם שער המטענים החדש לנמל חיפה. במתחמי השער משולבות מערכות מידע וטכנולוגיה מתקדמות, והמכלול מאפשר את צמצום זמני ההמתנה של המשאיות בכניסה לנמל ואת הפחתת זיהום האויר והגודש התחבורתי באזור, בהתאמה.

משיית אניות טבועות ומטען להבטחת בטיחות שיט ולמניעת זיהום ים

משיית האנייה הטבועה SHELLY, נמל חיפה

הפרויקט: החברה פעלה בשנת 2010 למשיית האונייה SHELLY שטבעה בסמוך לפתח בריכת נמל חיפה, כדי להבטיח את בטיחות השיט ומניעת זיהום קרקעית הים.

משיית מכולות שנפלו מהאניה צים קונסטנצה, נמל אשדוד

הפרויקט: בינואר 2013 במהלך עגינה בנמל אשדוד השתחררה האניה צים קונסטנצה מכבלי העגינה. כתוצאה מהאירוע שהתרחש במזג אוויר סוער נפלו לים 26 מכולות ומטען. לבקשת רשות הספנות והנמלים החברה פעלה להוצאת המטענים מקרקעית הים ומשטחים אחרים באזור ובכך מנעה זיהום הים והחופים שמצפון לנמל.

פינוי חלקי האניה LIBERTY, בנמל אשדוד

הפרויקט: בשלב התכנון להקמת שובר הגלים לנמל הדרום אותרו חלקי האניה שטבעה בשנות ה-50, בתוואי המיועד לשובר הגלים. בוצעו עבודות לפינוי ולהשטחה ובמהלכן אף התגלו נפלי פגזים שפוגו מן האתר.

פינוי שטח בריכות הבוצה בסמוך לנחל הקישון

הפרויקט: בשנת 2006 השלימה חברת נמלי ישראל פינוי של בוצה מ-3 בריכות בוצה שהיו ממוקמות מערבית לנחל הקישון. מדובר במפגע סביבתי שנוצר בעבר ע"י רשות ניקוז הקישון במטרה למנוע את הצפת הנחל. החברה השקיעה כ-14 מיליון ₪ בפינוי של 75 אלף טון בוצה מ-3 הבריכות אל מטמנת "אפעה" שבנגב באמצעות הרכבת, בהתאם להנחיות המשרד להגנת הסביבה. בריכות נוספות פונו ע"י רשות ניקוז נחל הקישון.

תרגיל מוכנות להתמודדות עם אירוע זיהום ים | צילום: רענן כהן